

VENTER I HELVEDE PÅ DET LOVEDE PARADIS

Manden, der sidder foran mig, ser ned. "Nå," siger jeg, "hvad føler du så omkring det?"

"Tja ... på den ene side siger man, det ikke kan være rigtigt, og på den anden side siger min fornuft mig, at..."

"Jeg spurgte hverken, hvad din fornuft siger, eller hvad "man" siger, og heller ikke, hvad der kan være rigtigt eller forkert. Jeg spurgte bare *dig*, hvad *du* rent personligt *føler*. Altså: Hvad føler du omkring det?"

"Undskyld ... hvad sagde du?"

Den slags dialoger med tidligere medlemmer af Jehovas Vidner (kaldet "Sandheden") høres dagligt i mit terapi-værelse - desværre. For dem, som selv er gået ud af Jehovas Vidner (de kaldes "frafaldne") eller er blevet smidt ud (de kaldes "udstødte"), er følelseslivet et kæmperod.

Det skal ikke forstås sådan, at tidligere Jehovas Vidner ikke kan føle. Det gør de i allerhøjeste grad! Men de er ikke vant til at sætte ord på det. Det tør de faktisk ikke. De forsøger at løbe fra sig selv. Men det kan ingen. Det sidste forsvar er så ikke at forstå det, jeg siger. Eller ikke høre det.

Det er den sidste bastion, som forsvarer enhver følelse, enhver personlig mening, enhver del af den personlighed, som var den oprindelige person før mødet med Jehovas Vidner.

Den bastion er bygget op af angst, forvrænget virkelighedsopfattelse, skyldfølelse og overvågning. Den er bygget af Vagttårns-organisationen: det centrale organ i Jehovas Vidner, som på verdensplan omfatter ca. 9 millioner mennesker (indbefattet de "interesserede").

EN ALARM I BAGHOVEDET

Jeg er født i Frankrig og voksede op i Bretagne. Da jeg kom til Danmark, tog jeg HF med psykologi som tilvalg og studerede videre. Først da besluttede jeg at blive psykoanalytiker. Jeg blev analyseret her i landet (man skal selv være analyseret færdig, før man kan blive psykoanalytiker) og læste videre. Først, da det hele var færdigt,

**JEHOVAS VIDNER PRÆGER
NÆSTEN ALLE MED SAMME
PSYKISKE MØNSTER, SOM
LIGEFREM KAN DRIVE EX-
VIDNER TIL SELVMORD,
SKRIVER PSYKOANALYTIKER**

↳ Cyril R. Lykkebo-Malka

både min personlige analyse og mine studier, mødte jeg Jehovas Vidner.

Jeg havde selvfølgelig før haft Jehovas Vidner ved min dør, både i Frankrig og i Danmark. Men først på dette tidspunkt begyndte jeg virkelig at interessere mig for dem. Det viste sig, at min (dengang tilkommende) kones familie for en stor del er Jehovas Vidner. (Min kone er opvokset inden for denne tro, men aldrig døbt). Selvfølgelig forsøgte de at gøre mig interesseret i deres tro.

Det var der ikke noget forkert i! Jeg læste deres blade og bøger med stor interesse. Jeg kom til et par stævner og hørte flere forkynde. Jeg begyndte endda at studere en af deres bøger, vejledt af et Jehovas Vidne. Men en alarm begyndte at kime et sted i min hjerne. Der var nogle datoer, som ikke passede. Nogle oversættelser og kildehenvisninger der var fusket med. Samtidig så jeg, at nogle af min kones uforklarlige "tomme pletter" i sin personlighed kunne findes hos mange andre Jehovas Vidner. Nogle af dem kunne jeg spore tilbage til Vagttårnets litteratur.

JEHOVAS VIDNER ENSRETTEDES PSYKISK

Da jeg kom i forbindelse med Støttegruppen for tidligere Jehovas Vidner, mødte jeg mange "udstødte" og "frafaldne", og det

hele begyndte at passe sammen! Jeg kan huske, jeg syntes, at det var så indlysende, at nogen måtte have fundet ud det af for længst. Det hele bygger jo på psykologiske og psykoanalytiske principper. Men nej! Ingen havde åbenbart interesseret sig syndeligt for det.

Det var på det tidspunkt, jeg ud over min terapi begyndte at skrive på første bind af en serie på fem om problematikken Jehovas Vidner - sammen med Søren Bo Henriksen. (Se interviewet på side 15)

Der er flere basale forskelle mellem Jehovas Vidner og andre religioner, ligesom der er flere grundlæggende forskelle mellem et Jehovas Vidnes psykiske opbygning og andres psykiske opbygning. Fordelen er, at eftersom hele Jehovas Vidners system er organiseret af Vagttårns-Organisationen, går et bestemt mønster igen. Selvfølgelig er der forskelle fra det ene vidne til det andet, men der er en bestemt linje, en vis psyke, som er forholdsvis almindelig, når man har erkendt den og dens generelle opbygning.

JEHOVAS VIDNER

MALER VERDEN SORT/HVID

Nu bliver jeg nødt til at bruge billeder for at gøre det nogenlunde forståeligt: Hvis man sammenligner menneskets psyke med den engang så populære "professorterning" (magic cube), kan man sige, at under ethvert menneskes opvækst bliver der rokket ved terningen, så den ikke altid passer helt. Psykoanalytikerens opgave er så at *hjælpe* klienten med at rokke terningen i orden igen, så "farverne" kommer på samme side. Det er en langsom og svær proces, og selvfølgelig vil den aldrig lykkes helt ... heldigvis! Man kunne også sige, at hver side har sin egen farve, og farverne er forskellige fra terning til terning og altså fra menneske til menneske, og det må psykoanalytikerens endelig ikke pille ved!

Hvis vi holder fast på sammenligningen med professorterningen, så har almindelige mennesker flere farver (en på hver side), men hos de fleste Jehovas Vidner er siderne malet sorte eller hvide. Det eneste,

som kan ses, er sort og hvidt. Så bliver det svært at finde ud af, hvad der hører til hvor! For at gøre det hele endnu mere kompliceret er nogle enkelte af de små dele, som tilsammen danner terningen, blevet "fjernet". Det er manglerne i personligheden.

Det kan lyde som en umulig opgave at løse dette mysterium. Men det er det ikke - af flere grunde. Den første er, at intet er fuldkomment, og derfor har Vagttårnet ikke kunnet "sværte" eller "afblege" hvert enkelt stykke lige godt. For det andet er de "manglende stykker" altid de samme. Eller der er i hvert fald nogle gengangere. Det er det, jeg arbejder ud fra.

DE "HVIDE STYKKER"

For Jehovas Vidner er der kun to grundlæggende muligheder. Noget kan være godt eller ondt. Deres grundlæggende begreber og sandheder bliver udbredt af Vagttårnet. Vagttårnet er for Jehovas Vidner det samme som Bibelen. De kan slet ikke se forskel. Altså er alt, hvad Vagttårnet siger, utvetydigt sandt og godt for alle. Al Vagttårnets litteratur er *god, gavnlig, opmuntrende og opbyggende*. Den betragtes som en vejledning i Bibelen og Guds ånd til hjælp for alle os syndige mennesker.

Hvis du nu ved, at mennesket er syndigt og ufuldkomment og du så får et stykke litteratur i hånden som, underbygget af taler, møder og studier, fortæller dig, at Gud vil, at du skal gøre sådan og sådan - så skulle du da være godt dum for at gøre noget andet! Desuden er det jo ret så farligt at gå imod Gud...

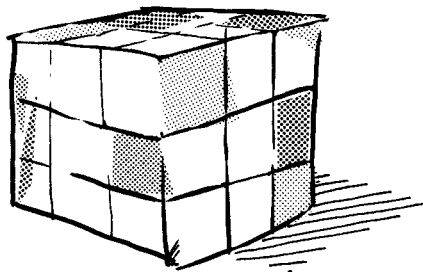
Jamen hov! Er man så ikke allerede kørt af sporet? Jo, lige præcis! Fra at Vagttårnet udgiver litteratur, er organisationen blevet til Gud i egen person! Bladene "Vagttårnet", "Vågn op!" og anden litteratur er blevet til Guds ord på tryk.

Tilbage til "terningen": De "hvide stykker" er alt det, organisationen godkender. Selvfølgelig er der bibelske begreber imellem, så som at utroskab er forkert, at Jesus var Guds søn osv. Men de er indhyllet i andre ting. Så som, at mennesket ikke kan forstå Bibelen på egen hånd. Der skal hjælp til. Den får man ikke bare ved at læse den litteratur, Vagttårns-Organisationen udgiver, men ved såkaldte bogstudier en gang om ugen og ved at møde op i "Rigssalen" to gange om ugen. Dertil kommer de store sommerstævner samt mindre stævner om vinteren. Ved et af møderne har man "teokratisk skole", hvor man lærer at argumentere ud fra Vagttårnets litteratur og at forkynde.

Forkyndelsen er en stor del af Jehovas Vidners liv. Jo mere de forkynder, jo bedre. Uden forkyndelse intet evigt liv, og man kan ikke forkynde uden litteratur! Så er cirklen sluttet!

Alle de "hvide stykker" i personligheden bliver knyttet til begreber og handlinger, som kun forekommer inden for Vagttårns-organisationen. Hvis man forlader organisationen, bliver de "hvide stykker" inaktive, og hermed kan hele den opnåede skrøbelige balance vælte. Det følgende er et eksempel på, hvad der kan ske:

En mand kommer ud af organisationen. Han er ikke Jehovas Vidne længere,

altså forkynder han ikke længere, går heller ikke til møder, stævner osv. Han tilhører ikke menigheden længere. Litteraturen kan altså ikke bruges, eftersom begreberne Gud og Vagttårns-organisationen er flettet sammen i den. Altså er manden ikke kristen længere (føler han). Altså kan/må han heller ikke engang bruge *de* kristne begreber, som ikke stred imod Vagttårnets politik. Ved at være "frafalden" er han blevet en ugudelig og umoralsk person, som har fået frataget både sit gudssyn og sin værdi, da den menneskelige værdi ifølge Jehovas Vidner udelukkende ligger inden for menigheden.

DE "SORTE STYKKER"

De "sorte stykker" i terningen står for den verden, vi andre lever i, om vi så er troende eller ej. Så længe vi ikke er Jehovas Vidner, tilhører vi verden. Den verden, der er dømt til døden af Gud. I den findes alt ondt og roden til alt ondt som utroskab, homoseksualitet, cigaretrykning, alkohol, narkomisbrug, krig og vold. Det hele hører sammen med de "falske religioner", dvs. al anden religion end Vagttårnet. Man vil som Jehovas Vidne altid sætte lighedstegn, i det mindste ubevidst, mellem alle disse be-

greber. De bliver slået sammen i et eneste begreb: Verden!

Den verden, som du, kære læser, også er en del af, og hvor jeg i mit arbejde som psykoanalytiker endda (af Jehovas Vidner) anses for at være en af de styrende! (Tænk!) Det er ligefrem gennem sådan nogle som mig, at falsk lære og umoral spredes over kloden. Jeg er dæmoninspireret, og derfor trækker jeg folk væk fra den "sande tro" (Jehovas Vidner) ved hjælp af kneb og tricks. Vil du efter at have læst denne artikel melde dig ind i Jehovas Vidner? Ikke - der kan du bare se!

Klart nok: når denne verden er så ondskabsfuld, ugudelig, umoralsk og uretfærdig, kan den ikke bestå! Det var jo ikke meningen med den. Derfor vil Gud gribe ind ved slaget ved Harmagedon og tilintetgøre alle i verden.

Når et tidligere Jehovas Vidne træder ud fra sin verden til vor, fra Vagttårnets verden til Satans verden, sker der det, at samtidig med at de "hvide stykker" bliver passive, træder de "sorte stykker" i funktion. Og så er han på den!

Nu befinder han sig i vores verden, og han har afskåret sig fra den eneste mulighed for frelse, der findes. Hvis vi andre finder ud af, at noget er forkert, mener vi ofte, at det modsatte må være rigtigt. Men det har Vagttårnet sikret sig imod: For hvis Vagttårnet har uret, skulle det betyde, at verden har ret. Men verden er en mangfoldighed af meninger, sandheder og løgne, moral og umoral, fred og krig, lykke og ulykke. Et tidligere Jehovas Vidne vil lægge mest mærke til de negative sider; til håbløsheden.

Når vi andre siger "De politikere er nogle fupmagere! De siger ét, og når de kommer på Christiansborg, gør de det modsatte", så vil et tidligere Jehovas Vidne forstå det sådan: "De politikere er af verden, af Satan, og selvfølgelig lyver de. Selvfølgelig kan de ikke løse problemerne, det kan kun Gud."

Og så er han på den igen ... så kommer angsten over ham.

EX-VIDNER VENTER PÅ DØDEN

Det eneste et tidligere Jehovas Vidne vil føle kan hjælpe, er det budskab, som Vagttårnet har puttet ind i de "hvide stykker", og som trådte ud af kraft i det øjeblik, han gik ud. De "sorte" stykker er derimod i fuld gang med at virke. Og de er ensbetydende med døden, som er lige om hjørnet.

Et menneske, som bliver dødeligt såret ved en ulykke, kigger passivt på det, som sker rundt om ham. Han har ingen indfly-

delse mere. Og det ved han. Han venter bare på døden. Det er også det, et tidligere Jehovas Vidne, som er udstødt eller selv er gået, venter på: Døden. Derfor tager han ingen beslutninger. Til hvad nytte? Og desuden, ved ikke at handle, er man mere sikker på ikke at gøre noget forkert. Tænk, hvis man tog den forkerte beslutning!

Hvis man ikke motiverer et tidligere Jehovas Vidne til at handle, til at træffe nogle valg selv, til at turde tænke selv, er der faktisk ikke så mange muligheder for vedkommende. Han kan gå tilbage til troen, hvis han tør, og hvis han kan, men skaden er sket, uanset hvad! Han kan hoppe på den første og den bedste anden religion, som giver ham et socialt net, et tilhørsforhold, og ikke forhindrer ham i stadig at *tænke* som et Jehovas Vidne.

Eller også kan han gå fra psykolog til psykiater, blive stemplet som grænsepsykotisk, få piller, evt. blive indlagt en eller flere gange på en lukket afdeling og - når han har vænnet sig til tanken om døden, når han ikke længere kan udholde livet i Satans verden, når han alligevel allerede er død og fortabt for dem, han elsker, og som har elsket ham - så giver han døden en hjælpende hånd.

Nogle gange med held, nogle gange uden.

TERAPIEN ER LANGVARIG, MEN VIRKER

Det siger næsten sig selv, at psykoterapien, som i forvejen er lang og krævende, bliver et endnu mere krævende og smertefuldt arbejde i sådanne tilfælde.

I mit arbejde med tidligere Jehovas Vidner har jeg også været nødt til at bryde nogle af psykoanalysens regler. F. eks. den, som siger, at klienter ikke må være på medicin under terapien. Det er de fleste desværre i forvejen, når de begynder i terapi hos mig, da mange først kommer til mig efter en indlæggelse, hvorefter de er sat i behandling med neuroleptika eller psykofarmaka. Det siger sig selv, at de hurtigste og bedste resultater blev opnået med dem, som kom direkte i terapi. Det er der nogle stykker, som har gjort. Heldigvis!

Jeg kan desværre ikke uddybe resultaterne af min forskning og de metoder, jeg har brugt. Det ville kræve mange flere sider, end denne artikel er berammet til.

Men nogle vigtige punkter i terapien kan jeg forklare, så de kan forstås ud fra de eksempler og sammenligninger, jeg har brugt ovenfor. Lad os tage eksemplerne efter tur igen, ud fra vores "professorterningsteori"...

De "hvide stykker" prøver jeg at få klienten til at spalte i to. Ligesom et atom. For at klienten skal forstå, at man kan leve ordentligt, moralsk, endda kristent uden at være medlem af Vagttårns-Organisationen. Jeg må prøve at få klienten til at se sin værdi i kraft af at være menneske, ikke i kraft af at være medlem af en organisation. At genfinde sig selv. At finde sine egenskaber og bevise, at de *ikke* er et produkt af Organisationen, men er dette menneskes *egne*, at de tilhører personen selv, også selv om vedkommende går over til en anden tro.

Klienten skal lære at se ud over Vagttårnets begrænsede begrebsverden. Det duer ikke, at han siger, at han ikke vil være sin kone utro, fordi det står i Vagttårnet, at man ikke må. Princippet kan være rigtigt nok, men begrundelsen *duer ikke!* Man skal støtte klienten i at have sine egne meninger med sine egne begrundelser. De moralske begreber skal sættes i et andet perspektiv, hvori samvittigheden ikke er styret af Vagttårnet, men af personens egne begreber, som kan forsvares. Dette kan først ske, når personen opnår en vis psykisk balance.

Gudsbegrebet er lidt specielt, da det findes både i de "hvide" og i de "sorte" stykker. Men lad os holde os til de "hvide". Her er det samme princip: at man skal hjælpe klienten med at adskille gudsbegrebet fra Vagttårns-begrebet. Det positive skal skilles fra og fastholdes. Her skal man dog have for øje, at en del af Vagttårnets moralske begreber kan være fine og rigtige. Det skal klienten også vedkende sig. Der er jo ikke noget galt i at tro på Gud, på Jesus og at leve et fredfuldt og harmonisk liv, bestemt ikke. Men man skal til stadighed påpege, at dette kan opnås på mange forskellige måder. Man skal *føle og mene*, at det, man gør, er rigtigt. Det duer ikke, at man gør det, bare fordi det står i Vagttårnet, og fordi det modsatte fører til en dødsdom.

Når klienten gennemgår denne proces, begynder han at genskabe det ene af de "stykker" som Vagttårnet i sin tid "tog": Sin selv værdi. Det udvikler sig til selvspekt - og dermed respekt for andre - og selvtillid og endelig selvstændighed.

Det er selvfølgelig ikke altid i den rækkefølge, man kan nå klienten. Det er kun en af de mange veje. Men det afgørende er, at klienten lidt efter lidt genskaber de "stykker" af personligheden, som Vagttårnet har beholdt, i takt med, at analysen skrider frem. Man kan sige, at de "hvide stykker" begynder at få farve igen. Det siger sig selv, at man som terapeut skal være meget påpasselig med ikke at "farve" dem i den farve, man selv synes passer! Det kan me-

get vel være en "forkert" farve for klienten, og så skal man starte forfra!

Sideløbende arbejder man med de "sorte stykker". Det sorte skal "skrubes af" ganske forsigtigt. Det er langt fra nok at modsiges Vagttårnet. Det bliver bare opfattet som en bekræftelse på det, de selv siger: "Vi skal blive forfulgt for vores tro." Når man kender deres argumentation og deres måde at tænke på, kan man bruge deres egne metoder mod dem, deres egne argumenter og deres egne undersøgelsesmetoder.

Men man skal her være opmærksom på, *hvad* man tager kampen op imod, da nogle af argumenterne er angstfremkaldende. Man skal langsomt vænne klienten til at se en lille ting, som ikke passer, så en lidt større osv. Lidt efter lidt kommer man til selve "verden", som Jehovas Vidner kalder det, og andre religioner. Man skal finde det positive og trække det frem, så det bliver indlysende, finde det negative og påvise, hvordan hver enkelt kan ændre det. Klienten skal lære at træffe valg, finde et ståsted, danne sine egne meninger osv.

Begge forløb forgår på samme tid: Klienten farver selv både de "hvide" stykker og skraber det "sorte" af, så toner og farver træder frem, samtidig med, at de "manglende stykker" bliver genskabt.

Endelig, og stadig sideløbende med arbejdet med de sorte og hvide stykker, "rokker" man farverne tilbage på de pladser, hvor de nu hører til, ligesom i en almindelig psykoterapi. Ud over deres tilværelse som Jehovas Vidner har disse klienter jo ligesom andre klienter haft en psykosocial udvikling med de kriser, der hører til den o.s.v. Man skal passe på ikke at smide grunden til ethvert problem og enhver krise over på Vagttårnets ryg. Nogle af dem må klienten selv tage ansvar for.

I mit terapeutiske arbejde med tidligere Jehovas Vidner er jeg nødt til at lave disse ting på én gang: hjælpe med at farve, affarve, rokke, genskabe - og nogle gange forholde mig totalt passiv. Jeg har indtil nu ikke set ét Jehovas Vidne, som ikke havde de nævnte symptomer i større eller mindre grad. Jeg kender intet tidligere Jehovas Vidne, som vil kunne sige, at han eller hun har været fri for et eller flere af disse symptomer. Desværre!

"Du kan få et evigt liv i et paradys på jorden", udbasunerer Vagttårnet i en bog af samme navn. I mellemtiden er der mange, som befinder sig i et helvede. □